

זי: **עין משפט** **גזר מצוה**

לו א ב טושי״ע א״ח ס״ שמה ספיק טו:
לו ג מ״י פ״יד מלכות שבת הלכה י קמג לארין סה טושי״ע שס ספיק ד:

לח ד מ״י שס הלכה י טושי״ע שס ספיק יג:
לב ה מ״י שס הל' יח טושי״ע שס ספיק י:
ב ד מ״י שס הלכה ח טושי״ע שס ספיק ה:

הגהות הב"ח

(א) גבי למעלה מעשרה טפחים כורק וכו' והיוני כה אמאי כורק:

גליון הש"ס

גבי רבא אמר לאו ברה"ר דמי. עיין טירוצין פו ע"ג ובש"י שם כהנ"ר ומתא:
שם ויטנין משני לה. טעין ה מדרים מנח: תוס' ד"ח והלכה ונחה בו וא"כ ה"כ אמרנן הבא חוקקם בו. ע"י מלון קבו ע"א מודה אן:

תוס' ישנים

(א) ועי"ל דהכל היס מחליות גביהות וצמחין וא"ל לגרף גבידות אלף דלחן כש"ל. א' דלחיהו לבדו. י' נמקום אחד היי כה"י אלף כנסיה לרף לגרף הגידוד וציתור מג' לא מנעקק:

מוסף תוספות

א. לטלטל בכולו. מוס' הלא"ש. ג. [ו]סתמא קאמר. כש"ל. א' דלחיהו לבדו. דמנ"ל. T. אבל לענין שבת אין ההקפדה במחיצות ממש שיהיו מכשירות את החקק אלא שיהא חקק נשמר ע"י שלא יהו רבים בוקעין בו, וכיון שיש בחקק רוחב ד' על ד' ויש בבניהו כשיעור רשות היחיד ע"י גובה המחיצות והמחיצות שמורות אותו מבחרין לא חיישינן בין שיהו על שפת החקק בין שיהו מרחוקות ממנו כמה. כש"ל. [אלל נמס' הלא"ש מנאך שגאני שבת מנו נמנמ כלן נמס' יטנין ויש לעי' מה כונת מוס' ויש נפק"מ בין הרשד"א למוס' הלא"ש ע"י מור"א עירובין סה (א) קסא"ף].
ה. [לא בעינן] רק שרשרות משתמר ע"י המחיצות אפילו דחוקים ממנו הרבה קרוי רה"י הלכן. לא"ש ס' יא. ו. חיצונות ז' הבית. מוס' הלא"ש. ז. הגבירות עשרה. מוס' הלא"ש. ח. פרשי' והיה ליה זורק מרשות הרבים לרה"י דהא גבוהה עשרה והיא רשות לעצמה וכדמסיק דאע"ג דלית ביה ד' על ד' חוקקין להשלים. מוס' הלא"ש. ט. שכן דרך לאחד שמסירין העצים שעשו על גבן המדרגה לצורך הבנין נשארים בחומה חורין נקובין מעבר אל עבר. מוס' הלא"ש. י. על ד'. מוס' עירובין יא: ומשתמשין בהם בני הבית. מוס' הלא"ש. ונתי' מהרש"א. יא. שאינו נוח לתשמיש הרבים משתמשים בהם בני הבית. מוס' הלא"ש. יב. מתני'. מוס' הלא"ש. יג. על ד'. מוס' הלא"ש. יד. אמר רב זרק וזנח בחור. מוס' הלא"ש. טו. דלד' מאיר חוקקין להשלים. מוס' הלא"ש.

ואם חקק בו ד' ע"ל ד'. וקשה לריב"א מ"ש מסוכה דלמיה גבוהה י' דאמר צפ"ק דסוכה (דף ד.) חקק זה להשלמה ל"י אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה פחות מג' כשרה והכא מהני חקיקה^[א] אפילו מופלגת מן הכותל הרבה^[ב] ויתירך דשאני הסם גבי סוכה

דבעינן שיהיו מחילות סמוכות לסכן דילפינן התם (דף ו.) מחילות מבסכת בסכת בסכות כדאמר^[א] התם^[ב] הרמיק הסיכון מן הדפנות פסולה ולהכי צעינן שיהא פחות מג'ל דלרין לגרף הגידוד של חקק למחילות כדי שיהיו סמוכות לסכן שכנגד הנקב ואע"ג דדופן עקומה מכשרת עד ד' אמות ממרץ לה הש"ס^[א] ה"מ היכא דלמא^[ב] מחילות מעלייתא אצל הכא דלשויה מחילה בפחות מג' מאטרף הגידוד עם המחילות דהויא סמון לסכן טפי לא מנעקק^[א]. **התם** לא ניהא תשמישתיה. ולדי רה"ר לרצנן לאו כרה"ר דמי אע"ג דימא תשמישתיה טפי מקרן זוית דהא אפילו ר"א דפליג בצדי רה"ר מודה צקן זוית כדפרש"י לעיל אפ"ה לא הוי כחורי רה"ר דחורי רה"ר ניהא תשמישתיה טפי: **והלכה** ונחה בחור כל שהוא באנו למחל'אוקת רבי מאיר

ורבנן. י"תימה לר"י דצפרק קמא דעירובין (דף יא: ושס) כניפה דפליגי זה ר"מ ורבנן אמרינן התם דלא אמרינן חוקקין להשלים לר"מ אלא צ"ש כרגליה ג' וגובהה י' פי' גבוה ג' טפחים שיש בהן רחב ד' אצל אין כרגליה ג' או שאינה גבוה מ"י לא אמרינן ^(א) וא"כ היכי אמרינן הכא חוקקין להשלים לר"מ בחור כל שהוא ואומר ר"י דליירי צחורין שדרקן לעשות בשעת הצנין שמופלשין ליה"ר^[א] וצדד רה"י הס רחבים ד' אצל לא מנאך רה"ר ולכ"ע הוי חור רה"י דהא חורי רה"י כרה"י דמי ולא פליגי אלא לשוויה מקום ד' על ד' דלרבי מאיר חוקקין להשלים והוי כד' על ד' אצל ממש בחור כל שהוא אפילו ר"מ מודה דלא אמרינן חוקקין להשלים וכן משמע צירושלמי דגרסין התם על דעמיה דר"מ בין שיש שס ד' בין שאין אוחס שלמעלה מו"א^[א] חשיבי חורי רה"י אצל שלמטה מעשרה אין בני רה"י משתמשינן עם מפני בני רשות הרבים שמשתמשינן צהן ויה"פ וכ"ת^[א] דלית ציה ד'ל^[א] ואע"ג שהס חורי רה"י הוי כורק צאזיר לפי שלא נח על מקום ד' והאמר רב יהודה^[א] כו' ווא דלא מוקמינן מתני' בחור כל שהו ממש דלא אמרי' חוקקין לכ"ע היינו משום דסתם חורים כך הס ועוד דע"כ הולרך לאוקמי דצדיל' שמי' דבחור כל שהוא ממש דלא אמר

ציה חוקקין להשלים ליכא לאוקמי' דא"כ למטה מ'י אמאי כורק צארך והא לא נח ע"ג מקום ד' ואכ"ל כפרש"י דפרין מכח דסתם מתני' ר"מ היא אלא ע"כ אי מיירי בחור כל שהוא שאינו רחב ד' לרין לאוקמה כר"מ דאמר חוקקין להשלים דלרבנן אמאי למטה מ'י כורק צארך ויש ליישב פירש"י דהוצרך לפ' משום דסתם מתני' ר"מ קפריך דאי לאו הכי הוה ליה למפרך כהדיא וכ"ת דלית ציה ד' למטה מ'י אמאי כורק צארך:

יציאות השבת פרק ראשון שבת

אלא דאין. חור רה"ר למעלה מ'י והוי חורא מקום פטור: **מסני' היא**. ולמה ליה לשמואל לאשמעינן: **הוורק ד' אמוס**. כרה"ר ומדבק בכותל כגון דצילה שמינה כדמוקי לה לקמן: **כוורק צאזיר**. ופטור דלאו כרה"ר נח ורה"י נמי לא הוי אלא דבר המסויים ורחב ארבעה:

כוורק צארך. ומייב דחור רה"ר משנח משהו הוי הנחה. ולא דמי לנח על דבר המסויים למטה מ'י דההוא חשיב למיהוי רשות חסוב לענמו או כרמלית או מקום פטור ולא הויא הנחה כרה"ר: **אכרמליה**. כדפרשית: ואקילו זה רבנן. לעיל קאי ארדב דימי ורצ ששת דאקילו זה רבנן כרמלית הוואל ואסורה מדבריהם אקילו זה: **מקולי רה"י ורה"ר**. רב דימי אשמעינן מקולי רה"י כי היכי דרשות היחיד לימיה פחות מרחב ד' והמכניס מרה"ר עליו פטור כרמלית נמי לא הוי ומותר לכתחלה להכניס מרשות הרצים ומרה"י עליו ורצ ששת אשמעינן דמקולי רה"ר נמי אקילו עלה דלמיה מוספת צאזיר למעלה מ'י כרה"י אלא למטה מ'י כמות רה"ר: **חקק צו**. בקרקע הציט דאמצעיטו ארבעה צאזרק ורוחב: **והשלימו**. צמקום חקק לחלל י' גבוה עד הקירוי נעשה כל הציט כולו חורי רה"י כמו כותלי רה"י ובהס חורים כלפי רה"י שהס כרה"י והני נמי כיון דנגד החקק רה"י גמור אינן הוי פילות של תשמישי רה"י: **חורי רה"ר**. חורים שצמלסים כלפי רה"ר: **לאו כרשום הרצים דמו**. אלא רשות לענמן הן ואס רחבים ד' הוי כרמלית: **ואי לא הוי מקום פטור: לא נלררס**. והכרמלית דמני צבריימא אוקמה רב דימי צקן זוית כו': **סיהוי כחורי רשום הרצים**. ואמאי הויא כרמלית: **והא לא נח**. וכי חורה נפלה לתוך ד' אמות דעל כרחק כשמכה ככותל קופלת לאחוריה: **ושאני לרור וספך גרסינן**. כלומר ככותל דליט ציה חור ואפילו הכי לא אוקמיה ר' יוחנן דדגח בחור משום דלאו אורחיהו דלרור וספך לנוח ע"י זריקה צמקום שנופלין שס: **אמאי כוורק צאזיר**. הא ה"ל מרה"ר לרה"י דהוה ליה גבוה י' ורשות לענמו: **רבי מאיר ורבנן**. צמסכת יומא גבי מזוזה: **רבי מאיר סבר**. דבר שאין צו שיעור ויש שס עוצי ורחב לחקוק ולהשלים לכשיעור אמרינן כמאן דחקוק דמי והכא נמי לרבי מאיר חוקקין להשלים ומייב וסתם משנה ר' מאיר: **דאמר רבצי**. דלא צעי הנחה על גבי מקום ד': **ורק ונח צו**. קס"ד מרה"ר לרה"י: ונפו

אלא דאין. חור רה"ר למעלה מ'י מתני' היא^[א] דרתנן חוורק ד' אמות בכותל למעלה מ'י טפחים כוורק באזיר למטה מ'י טפחים כוורק בארץ אלא אכרמלית דאין כרמלית למעלה מ'י ואקילו בה רבנן מקולי רה"י ומקולי רה"ר מקולי רה"י דאי איכא מקום ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוא מקולי רה"ר דעד י' טפחים הוא דהויא כרמלי' למעלה מ'י טפחים לא הויא כרמלי': גופא אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב א"בית שאין תוכו י' וקריוו מושלימו ל' על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד' אמות אמר אביי יואם חקק בו ד' על ד' והשלימו ל' מותר לטלטל בכולו מאי טעמא הוי חורי רה"י וחורי רה"י כרה"י דמו דאיתמר יחורי רה"י כרה"י דמו חורי רה"ר אביי אומר כרה"ר דמו אומר ילאו כרה"ר דמו א"ל רבא לאביי לדידך דאמרת חורי רה"ר כרה"ר דמו מ"ש מהא דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרה"ר ותיהוי כחורי רה"ר התם לא ניהא תשמישתיה הכא ניהא תשמישתיה תנן^[א] הוורק ד' אמות בכותל למעל' מ'י^[א] כוורק באזיר למטה מ'י טפחים כוורק בארץ והיוני בה מאי כוורק בארץ והא לא נח וא"ר יוחנן בדבילה שמינה שנו ואי ס"ד חורי רה"ר כרה"ר דמו למה לי לאוקמה בדביל' שמינה לוקמה בצרור וחפץ ודגח בחור יזמינן לה שאני צרור וחפץ דמיהדר ואתי זימינן משני לה בכותל דלית ביה חור ממאי מדקתני רישא זרק למעלה מ'י טפחים כוורק באזיר ואי ס"ד בכותל דאית ביה חור אמאי כוורק באזיר הא נח בחור וכי תימא מתני' דלית בהו ד' על ד' והאמר רב יהודה א"ר חייא זרק למעלה מ'י טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן דר"מ סבר^[א] חוקקין להשלים ורבנן סברי ה"אין חוקקין להשלים אלא לאו ש"מ בכותל דלית ביה חור שמע מינה: גופא אמר רב חסדא ינעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו אפי' גבוה מאה אמה חייב מפני שרה"י עולה עד לרקיע לימא רב חסדא דאמר כרבי דתניא^[א] זרק ונח ע"ג זין כ"ש ר' מחייב וחכמים פוטרים^[א] (אלמא לא בעינן מקום ד' על ד') אמר

כרשות הרבים דמו ורבא אמר לאו כרשות הרבים דמו, והלכתא כרבא. הא דאמר רב חסדא נעץ קנה ברה"י אפילו מאה אמה חורק מרה"י ונח על גביו חייב, נימא כר' אמרה דתניא זרק ונח ע"ג זין כל שהוא ר' מחייב וחכמים פוטרים.

מסורת הש"ס

(א) לקמן פ' ק. ג. (ב) לקמן פ' ק. א. (ג) יומא יא: (ד) [לקמן ק]. יומא יא: (ה) עירובין יא: ג: קא"ל. (ו) [לעיל ד' ז.], (ז) רש"ל מ"ז, (ח) ונתי' מוס' פוסה ד: מ"ה פחות משלשה: (ט) (דף ז.ז., ט) [שם ד.].

מוסף רש"י

חורי רה"ר אביי אמר כרה"ר דמו. טען טמל הסמון לרה"ר ויש צו חור חרק ארבע אמות ונח שס חייב דחשיבי ליה הנחה כרה"ר (שורבין פו). למעלה מ'י כוורק באזיר. ופטור דלא נח כרה"ר, דלאן רה"ר נמי למעלה מעשרה, ובתנ"י נמי לא נח, שאני מקום מסוים שיהא רחטו ד' שהרי לא נח כהלא הסמל אלא צפניו. למטה מ'י טפחים כוורק בארץ. דחורי רה"ר הוי ומייב דחור דחור רה"ר הוי ונח ככל דמו מחייב, וסומא נלפסה לא הוי, לא כרמלית ולא מקום פטור. הוואל וצפניו נח ולא נח כהלא שיהא מקום מסוים (קשון צו). באנו למחלוקת ר"מ ורבנן. לר"מ דאמר חוקקין להשלים צמקום שיש צי לחוק. הכא חייב. דדלחן הסוד כלינו הוה ארבע (קשון פ. ק).

רב נסים גאון

והא דאמר רב יהודה אמר רב אמר י' חייא זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן. ושמעיה זו בפרק הוורק (דף ק) ותניא נמי הכי זרק למעלה מ'י והלכה ונחה בחור כל שהוא ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרים. ותמצא בירור השמועה בסמ' עירובין בפרק א (דף יד) אשכחיה רב ששת לביה בר שמאל, אמר ליה אתאי מר מידי בצורת פתח. אמר ליה תיגנא כיפה רבי מאיר מחייב במזוזה וחכמים פטרים, דר' מאיר סבר חוקקין להשלים ולדבריו אם נחה בחור כל שהוא חייב, ורבנן סברי אין חוקקין להשלים ואם נחה בחור כל שהוא פטור עד שתנוה בחור שיש בו ד'. ועוד תמצא בפרק ויתמצא א' מן מסכת יומא (דף יא) ובמסכת (שבת) [עירובין (דף קא)] בפרק המוצא תפילין תנן רבנן פתחי גינה בזמן שיש להן בית שער מבפנים כו'. ואמרו אמר אביי לעולם דלית ביה ד' ויש בו לחוק להשלימו לד', ובהא פליגי דר' מאיר סבר אין חוקקין להשלים ורבנן סברי חוקקין להשלים.

רבינו חננאל

אמר אביי אם חקק בו ד' על ד' מותר לטלטל בכל הבית. מ"ש אלו הארבעה שיש בבוהתן עשר הן הבית והשאר חשובין כחורין, וק"ל חורי רה"י כרה"י דמו. חורי רה"ר אביי אמר חוקקין להשלים ורבנן סברי חוקקין להשלים.

^[1] שאינו נוח לתשמיש הרבים משתמשים בהם בני הבית

^[2] אמר רב זרק וזנח בחור

^[3] אמר רב זרק וזנח בחור

^[4] אמר רב זרק וזנח בחור

^[5] אמר רב זרק וזנח בחור

^[6] אמר רב זרק וזנח בחור

^[7] אמר רב זרק וזנח בחור

^[8] אמר רב זרק וזנח בחור

^[9] אמר רב זרק וזנח בחור

^[10] אמר רב זרק וזנח בחור

^[11] אמר רב זרק וזנח בחור

^[12] אמר רב זרק וזנח בחור

^[13] אמר רב זרק וזנח בחור

^[14] אמר רב זרק וזנח בחור

^[15] אמר רב זרק וזנח בחור

^[16] אמר רב זרק וזנח בחור

^[17] אמר רב זרק וזנח בחור

^[18] אמר רב זרק וזנח בחור